

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Triplex Theologica, Ad Mentem Præclarissimi
Ecclesiæ D. S. P. Avgvstini, (Cui consonat Doctor
Angelicvs cum Melliflvo,)**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.LXXXII.

Responsio prima. Causa, radix, tradux & vehiculum peccati originalis, quo inficiuntur Posterī Adæ, est concupiscentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39320

quippe concumbentis patris transfundi etiam semen anime volunt. Et ibidem cap. 7. de materia spiritali disputat, & citata Epist. proponit difficultates insurgentes, admissio illo semine seu materia spiritali, ex quo anima fiat, iudiciumque suspendit. Perseveravit igitur in dubio, usque in finem vitæ, & ob easdem difficultates in Ecclesia Occidentali plures alij Patres Augustinum secuti per plura sæcula, ut refert & probat P. M. de Noris in vind. c. 4. §. 3. & Natalis Alexander in hist. sæculi V. de animæ origine dubitarunt, etsi immortalem esse assererent. Quod illis vitio verti non debet, cum viri prudentis sit, ob occurrentes graves dubitandi rationes suspendere iudicium. Nono sæculo adhuc quibusdam Patribus visa fuit dubia de animarum origine sententia, ut constat ex S. Prudentio Episcopo Tricassino, qui lib. de prædest. adver. Joannem Erigenam c. 6. ait: *Nascitur de carne caro; sed utrum & anima similiter de anima nascatur, magna questio est, & à Patribus diu, multumque discussa, sed absque certa definitione relicta.*

Respondeo & dico, Causa, radix, tradux & vehiculum peccati originalis, quo inficiuntur posteri Adæ, est concupiscentia. Est indubitata Augustini sententia, ipsis etiam Augustini adversariis pelagianis fatentibus, qui ideo pertinaciter negaverunt, concupiscentiam natam esse ex peccato Adæ, sed esse proprietatem naturæ bonam dicebant. Hanc sententiam S. Augustinus lib. 5. contra Julia. c. 11. numerat inter veritates catholicas antiquitus traditas, quibus asserit impiam novitatem suffocari.

Pro-

Probaturs conclusio ex locis Augustini tam claris, ut homini non præoccupato sola illorum lectio sufficiat. Primò ex lib. 1. de nupt. & concup. c. 32. Hac, inquam, concupiscentia, quæ solo sacramento regenerationis expiatur, profectò peccati vinculum traicit in posteros.

Probaturs secundò ex lib. 2do de nupt. & concup. c. 34. Proles verò eorum, quia non per spiritalem, sed per carnalem concupiscentiam seminatur, velut ex illa oliva, quidam nostri generis oleaster, sic inde reatum nascendo trahit. Probaturs tertio ex lib. 1. cont. Juli. c. 8. Quod malum, inquit, nascentes trahunt de vitio natura. Probaturs quarto ex lib. 2. cont. Jul. c. 4. Ex hac lege peccati repugnante legi mentis eandem legem prima nativitate nemo non traxit, quia nisi ex illa mulier nulla concepit.

Probaturs quintò ex lib. 5. cont. Jul. c. 15. Hinc apparet, illam concupiscentiam, per quam Christus concipi noluit, fecisse in genere humano propaginem mali. Adde illud Enchirid. c. 26. Adam stirpem suam, quam peccando in se et inquam in radice vitia verat, pœnâ mortis & damnationis sic obstrinxit, ut quidquid proles ex illo, & simul damnata, per quam peccaverat, conjugis, per carnalem concupiscentiam, in qua inobedientiæ pœna similis retributa est, nasceretur, traheret originale peccatum &c. Similia habet in aliis libris. Hinc S. Bernardus vocat Concupiscentiam hereditariam, & legem peccati originaliter membris insitam, quæ voluntas gravatur, quia per illam seminatur, & illam trahimus, & per illam peccatum.

Con-

Consonat Magistro suo S. Thomas in 2. ad Annibald. dist. 31. art. 1. dicens: Hoc peccatum proprie est peccatum naturæ, nec respicit personam, nisi mediante natura. Persona enim primò infecit naturam, sed postmodum natura infecit personam. Vnde secundum hoc peccatum originale ad prolem devenit, secundum quod ad eam pervenit natura humana. Hoc autem fit per translationem corporis, in quantum corpus cum libidine seminatur. Vnde & transductio originalis peccati fit per translationem corporis, cum libidine seminatur. Et lect. 1. in c. 14. Job: Semen quidem hominis immundum est, non secundum naturam, sed secundum concupiscentiæ infectionem, &c. Et 1. 2æ qu. 82. a. 4. ad 3. Libido, quæ transmittit peccatum originale in prolem, non est libido actualis, quia dato, quod virtute divina concederetur, quod nullam inordinatam libidinem in actu generationis sentiret, adhuc transmitteret in prolem originale peccatum, sed libido illa intelligenda est habitualiter. Similia habet qu. 81. art. 1. ad 2. & 3. cit. lib. & art. ad Annibald. ad 1. dicit, Quod licet in semine non possit esse culpa, sit tamen ibi aliqua infectio ex libidine causata, quæ est principium culpæ, sicut in semine leprosi non est lepra, sed aliqua corruptio, quæ est principium lepræ.

Sæpè etiam S. Augustinus utitur similitudine desumpta à podagra, aliisque corporis membris, qui in proles propagantur, ut lib. 2. oper. jam perfecti c. 87. lib. 6. cont. Julian. c. 18. lib. 2. de nupt. c. 43. &c. & ab arboribus correctis germina vitiosa producentibus, ut lib. 1. de nupt. c. 19.

Ut autem meliùs intelligatur, quomodo hæc peccati

E

cati

cati transfusio fiat, servit illud S. P. Augustini l. 3. de peccat. merit. c. 7. In Adam omnes tunc peccaverunt, quando in ejus natura illi insita, in qua eos gignere poterat, adhuc omnes illi unus fuerunt, &c. quidquid erat in futura propagine, vita unius hominis continebat. Et illud l. 5. cont. Julian. c. 4. Ut ergo & anima & caro pariter utrumque puniatur, nisi quod nascitur renascendo emendetur, profecto aut utrumque vitiatum ex homine trahitur, aut alterum in altero tanquam vitioso vase corrumpitur, ubi occulta justitia divina legis includitur. Licet autem in semine non sit anima, est tamen in illo virtus dispositiva corporis, ad animæ receptionem. Sicut licet pes, qui est subjectum podagræ, non sit in semine, est tamen in illo virtus formativa membrorum, & dispositiva ad animam, & hinc podagricus gignit podagricum. Consonat S. Thomas 1, 2æ qu. 81. a. 1. in Corp. ubi ait: *Alia via procedendum est, dicendo, quod omnes homines, qui nascuntur ex Adam, possunt considerari, ut unus homo, in quantum conveniunt in natura, quam à primo parente accipiunt, secundum quod in civilibus omnes homines, qui sunt unius communitatis, reputantur quasi unum corpus, & tota communitas quasi unus homo. Sicut ergo Porphyrius dicit, quod participatione speciei plures homines sunt unus homo; sic igitur multi homines ex Adam derivati sunt tanquam multa membra unius corporis. Actus autem unius membri corporalis, puta manus, non est voluntarius voluntate ipsius manus, sed voluntate anima, quæ primò movet membrum. Unde homicidium, quod manus committit, non imputaretur manui ad peccatum, si consideraretur manus secundum*

dum se us divisa à corpore, sed imputatur ei, in quantum est aliqua hominis, quod movetur à primo principio motivo hominis. Sic igitur inordinatio, quæ est in isto homine ex Adam generato, non est voluntaria voluntate ipsius, sed voluntate primi parentis, qui movet motione generationis omnes, qui ex ejus origine derivantur, sicut voluntas animæ movet omnia membra ad actum. Unde peccatum, quod sic à primo parente in posteros derivatur, dicitur originale: sicut peccatum, quod ab anima derivatur, ad membra corporis dicitur actuale. Et sicut peccatum actuale, quod per membrum aliquod committitur, non est peccatum illius membri, nisi in quantum illud membrum est aliquid istius hominis, propter quod vocatur peccatum humanum: ita peccatum originale non est peccatum hujus personæ, nisi in quantum hac personæ recipit naturam à primo parente: unde & vocatur peccatum naturæ, secundum illud Ephes. 2. Erantus naturæ filii iræ. Hanc doctrinam olim in Concilio Trid. ab hujus Doctoris discipulo supra laudato Episcopo Paschali Dominicano fuisse appositè applicatam refert Card. Pallav. in historia Trid. lib. 7. c. 8. nu. 5. Appositè, inquit, explicavit Paschalis similitudinem à S. Thoma mutuatus. Quemadmodum enim nostra membra, quamvis libertatis & rationis expertia, dicuntur ex eo delictum patrare, quod ad operis illiciti deformitatem moventur ab imperante animi facultate, quæ in eo peccat: non aliter infantes, quanquam nihil voluntariè de se commiserint, unde in eo statu tot bonis vacuo, & nec hominis fini, nec debite Deo subjectioni consentaneo nasci deberent, dicuntur tamen in Adamo peccasse, quatenus

is, qui naturam humanam in sua fecunditate integrè continebat, suaq; in electione bonum, malumve illius naturæ statum effecit per voluntarium delictum, ut universa sui generis posteritas, cum ea macula, eaq; perverſione nasceretur. Atque ad hoc clariùs exprimendum, S. Thomæ pariter adduxit, ubi adnotat, in Adamo ab ipsius peccati macula naturam contaminatam, contra verò in nobis à natura macula nos ipsos contaminari. His adde illud, quod docet S. Thomas qu. 3. de potentia, a. 9. ad 3, & alibi, videlicet animam ex hoc infici, quòd fiat cum carne à parente traducta, una natura non quasi corpore agente in animam, sed per quandam collimitationem unius ad alterum, quia forma recipitur in materia secundùm conditionem ipsius materiae. Vnde ex hoc ipso, quòd corpus illa virtute privetur, quâ perfectè erat subijcibile animæ, sequitur etiam, quòd anima illa virtute careat, quæ perfectè subditum corpus regat, & talis defectus originalis iustitiæ culpa est natura, prout consideratur consequens ex voluntate alicujus habentis naturam, ex quo natura traducta est.

Dices : Peccatum non est magis in femine, quàm in sputo, secundùm S. Anselm. lib. de concept. origin. c. 7. ergo non potest femine mediante transire in animam. Distinguo antecedens; non est in femine actu, concedo; non est virtute, in quantum est principium generationis humanæ, non valens naturam producere, cum iustitia originali, sed ea privatam; nego antecedens, & consequentiam.

Instabis: Semen corrumpitur, dum foetus generatur. Distinguo assumptum: corrumpitur, quoad corpulenti-

pulentam materiam, concedo; quoad virtutem formativam, nego. hæc enim inclusa in semine est, & manet corpore formato, fitque corporis vegetativa, secundum S. Thomam cit. qu. & a. de 101. ad 16. & a. 11. ad 8.

Dices secundò: Hæc doctrina est difficilis intellectu & intricata. Respondeo hoc verum esse, aliàs non ita torfisset ingeniorum monstrum S. Augustinum. Qui non intelligit, dicat cum eodem S. Patre Epist. 167. juxta noviss. edition. aliàs 29, dum interrogatur: *Cùm quidam ruisset in puteum, ubi aqua tanta erat, ut eum magis exciperet, ne moreretur, quàm suffocaret, ne loqueretur, accessit alius, & eo viso miserans ait. quomodo huc cecidisti? at ille: Obsecro, inquit, cogita, quomodo hinc me liberares, non quomodo huc ceciderim, quæras. Ita quoniam fatemur, & fide catholica tenemus de reatu peccati tanquam de puteo, etiam parvuli infantis animam Christi gratia liberandam, satis est ei, quòd modum, quo salva sit, novimus, etiamsi nunquam, quomodo in malum illud devenerit, noverimus.*

Colligitur ex hac doctrina, de transfusione peccati originalis, per concupiscentiam, non esse necessariò recurrendum ad pactum sive conventionem initam inter Deum & primum hominem, de danda aut neganda posteris justitia originali, & vi cujus hi in ipso constituentur, nisi aliquis per pactum intelligat decretum, quo Deus conformiter naturæ rerum decrevit, ut Adam esset caput totius generis humani. Posterii enim non fuerunt in primo homine, propter hujusmodi arbitrariam conventionem, aut pactum, sed propter ge-

nerationem carnalem, qua ab illo tanquam fonte profuunt, & sicut vitiato fonte vitiatur omnis aquæ canalis; ita vitiata natura primi hominis, vitiatur illi tanquam in suo fonte sive principio, in quo continebantur independenter ab omni pacto, eo ferè modo, quo manus, ut S. Thomas loc. proximè citato, id est, qu. 81. a. 1. in Corp. ait, ex natura rei incurrit peccatum voluntatis, à quâ movetur tanquam primo principio motivo hominis, quod non incurreret, si consideraretur secundùm se, ut divisa à corpore. Qua de causa S. Augustinus cum urgeretur à Pelagianis, ut ostenderet, quomodo peccatum originale à parentibus fidelibus posset traduci in filios, nunquam recurrit ad ullum pactum, sed semper ad concupiscentiam æstuantem, etiam in concubitu fidelium, sicque traducens in prolem peccatum adeo, ut admitteret non contracturos peccatum originale illos, qui per concupiscentiam non gignerentur, ut patet ex Epist. 89. Proinde isti, quem fortè invenerint infantem, non ex illius unius hominis concupiscentia procreatum, ipsum dicant illi damnationi non esse obnoxium, nec per Christi gratiam ab illa damnatione esse liberandum. Si autem Augustinus hujusmodi pactum initum agnovisset, non fuisset opus recurrere ad concupiscentiam, eò quòd pactum illud extenderit se ad omnes, sine respectu ad concupiscentiam, sicque facilè respondere potuisset, idèd parvulos contrahere peccatum originale, quia essent filii Adami, & per pactum in ipso constituti, sive voluntates eorum positæ à Deo per pactum in voluntate illius, ita, ut si ille peccaret, etiam hi peccati fierent rei, sive gignerent.

nerentur per concupiscentiam, sive non, etsi non peccaret, Deus obligaretur infundere his quoque justitiam. At si ita respondisset, æquè facile Adversarii pactum illud negassent, & fortè intulissent ex hoc sequi, quòd Deus parvulos fidelium per propriam voluntatem formaliter aut virtualiter constituat peccatores, eò quòd seclusa concupiscentia nullum vitium sit in generantibus fidelibus & sanctis, sicque non pateat ulla rima, per quam posset in animam pervadere peccatum. Adde S. Thomam etiam de tali pacto non meminisse.

Objicies, si peccatum, quod Adam commisit, mediante vitioso semine transfundatur, quemadmodum podagra & lepra transfunditur, sequitur, etiam aliorum parentum peccata transfundi in filios, quia est par ratio; sed hoc dici non debet; ergo non sic transfunditur peccatum originale. Respondeo negando sequelam & probationem ejus. Sic olim argumentatus fuit Julianus contra S. Augustinum lib. 6. operis perfecti c. 21. dicens: *Vide interrogatio nostra quanta sit brevitas & lucis, si peccatum quod Adam commisit voluntate susceptum est, & potuerit fieri naturale, cur hæc, quæ sunt quotidie peccata, quæ voluntas orimiosa committit, in deformitatem & præjudicia seminum non congeruntur? Quod si ista non minus atrociora, quam plura, ingenerari nequeunt, qua lege, qua conditione, quo privilegio illud solum vindicatur ingentum, si unius generis peccata sunt, quæ novimus, quæ lex arguit, quæ æquitas punit, & illud primi hominis, quod voluntate commissum, & æquitate punitum est?* Responderet S. Augustinus, & assignat

signat disparitatem: Sicut poena humanarum miseriarum, quas communiter perferunt filij Adam à die exitus de ventre matris eorum, ideò sunt omnium, quia parentes communes sunt omnium, de quorum pravaricatione ista venerunt; ita ipsorum duorum pravaricatio tam magnum peccatum debet intelligi, ut posset omnium ex viro & muliere nascentium in deterius mutare naturam, & communi reatu tanquam hereditarij debiti obligare chirographum: Quisquis ergo dicit, talem conditionem quorumlibet delictorum, quae nunc committuntur, esse debuisse, qualis fuit conditio delicti illius, quod in illius vita tanta felicitate & tanta non peccandi facilitate commissum est, etiam ipsas duas vitas debet aequare, eam scilicet, quae nunc agitur. & eam; quae in illis sanctis & beatis delictis agebatur. Quod si esse stolidissimum cernis, desine de peccatis praesentis saeculi velle praescribere, ne illud magnum peccatum habeat suam vim, & suum meritum singulare.

Hac est igitur disparitas, quod magnum illud peccatum non solum nocuerit personae primorum parentum, sed omnium ab ipsis descendentium mutaverit naturam, cauendo in omnibus privationem iustitiae originalis, omnibus communis; alia verò noceant solis personis subtrahendo gratiam sanctificantem ipsis solis datam. Idem ob eandem rationem sentit S. Thomas lect. 3. Rom. 5. dicens: Licet primum peccatum primi parentis per originem traducatur in posteros, alia tamen eius peccata, vel etiam aliorum hominum in filios non traducuntur, quia per solum primum peccatum sublatum est bonum natura, quod erat per originem na-

tura

tura traducendum. Per alia verò peccata subtrahitur bonum gratiæ personalis, quod non transit ad alios posteros. Idem docet in pluribus aliis scriptis. Pro quibus melius adhuc intelligendis.

Notandum, quod licet per libidinem proximorum reatum peccatum originale transeat in posteros, non tamen illa possit inficere prolem peccato, nisi in quantum consequitur ex voluntate mala primi parentis, & quamvis peccatum proximi parentis sit propinquius proli, quam primi parentis, natura tamen ab Adamo solo infecta est propinquior, quam parens proximus. Quando autem dicitur ante circumcissionem filios fuisse damnatos propter infidelitatem parentum, non est sensus, quod infidelitatis peccatum fuerit in illos transfusum, sed quod ob infidelitatem non receperint remedium peccati.

Colligitur secundò. Peccatum primi hominis non transire in posteros per modum demeriti, sed per modum traductionis consequentis traductionem naturæ ut inquit S. Thomas in 2. dist. 20. quæst. 2. a. 3. ad 3. *Quia non unius personæ actus toti naturæ mereri vel demereri potest, nisi limites humana natura transcendat, ut patet in Christo &c. Hinc etiam per pœnitentiam vel quodcunque primi hominis meritum non potuit tota natura reparari. Ut docet S. Doctor opusc. 3. c. 198. Unde quando qu. 4. de malo a. 1. ad 18. dicit: Adamam habuisse rationem causæ universalis, & ita per ejus actum fuisse corruptam totam naturam humanam, quæ ab ipso propagatur; vult tantum habuisse rationem causæ uni-*

versalis, in quantum omnes (nisi per privilegium excipiantur) ab ipso descendentes per generationem contrahant peccatum originale.

Colligitur tertio, justificationem parentum non impedire transfusionem peccati originalis, in parvulos ab illis descendentes, quia illa non liberat à concupiscentia parentes, neque semen ab infectione, licet concupiscentia in illis non habeat veram & propriam rationem peccati.

Colligitur quarto, quod si Adam non peccasset, & aliquis ex posteris ejus peccasset, hujus filii cōtraxissent peccatum originale: & hæc quoque est sententia S. Thomæ in 2. dist. 33. q. 1. a. 1. ad 3. ubi ait: *In quocunque autem homine fuisset inventa natura integra, per peccatum ipsius poterat corrumpi in eo, & in his qui ab eo descenderent*: Et q. 5. de malo a. 4. ad 2. *Si ergo aliquis ex posteris Adæ peccasset, eo non peccante, moreretur quidem propter suum peccatum actuale, sicut Adam mortuus fuit; sed posterii ejus morerentur propter peccatum originale.* Ratio est insinuata supra: quia sicut justitia originalis fuit donum collatum toti naturæ, ita peccatum, per quod tollebatur illud donum, debebat esse vitium naturæ; sed, si Adamo non peccante, aliquis ex posteris peccasset, fuisset sublatum tale donum, videlicet justitia originalis transfundenda in descendentes, ergo etiam transfusum fuisset peccatum.

Neque obstat, quod de facto Adamus solus fuerit caput suorum posterorum, & justitia illi collata fuerit, ut donum naturæ, quia si ille non peccasset, singuli fuissent

fuiſſent caput ſuæ poſteritatis, ita ut, iis deficientibus, in-
ficerentur poſteri eorum, ob communicatam naturam
infectam, per peccatum, quo deſtructa & perdita fuiſ-
ſet libere juſtitia ab Adamo juſto accepta & à poſteris
recipienda, ſi proximus parens etiam non peccaſſet,
tanquam naturæ donum, donec aliquis peccaret.

Dices: Modo, non obſtante juſtitia proximi paren-
tis, tranſit peccatum Adæ in poſteros illius; ergo in
dicto caſu pariter non obſtitiffet peccatum proximi
parentis tranſuſioni juſtitia ab Adamo. Reſpondeo
negando conſequentiam; quia modo proximus pa-
rens juſtus non liberatur ab infectione naturæ per ju-
ſtitiam: in noſtro autem caſu proximus parens per pec-
catum infeciffet naturam integram.

Quæres. An omnis peccati radix ſit concupiſceu-
tia & ignoran. ? Ante reſolutionem

Nota, voluntatem humanam tentari & ad pecca-
tum incitari mediante ſenſibus hoc modo: Primò
movenitur à bonis ſenſibilibus ſenſus externi, & in iis
excitata apprehenſio excitat in imaginativa imagina-
tionem, & hæc in appetitu ſenſitivo commotionem,
hæc perturbat phantaſiam: deinde phantaſia turbat
intellectum, qui ab ea ſumit ſpecies, quarum auxilio ju-
dicat de rebus ſenſibilibus, perturbato intellectu per-
turbatur voluntas, & conſentit delectationi malæ.
Hunc tentandi modum explicat S. Auguſtinus ſimili-
tudine petita à ſerpente, qui mulierem decepit in Para-
diſo l. 2. de Gen. contra Manichæos c. 14. *Etiã
nunc, inquit, in uno quoque noſtrum nihil aliud agitur,*

cum

cum ad peccatum quisque delabitur, quam tunc actum est in istis tribus, serpente, muliere & viro. Nam primò sit suggestio, sive per cogitationem, sive per sensus corporis, vel videndo, vel tangendo, vel audiendo, vel gustando, vel olfaciendo: quæ suggestio cum facta fuerit, si cupiditas non moveatur ad peccandum, excludetur serpentis astutia: si autem mota fuerit, quasi mulieri jam persuasum erit, sed aliquando ratio viriliter etiam commotam cupiditatem refranat atque compescit. Quod cum sit, non labimur in peccatum; sed cum aliquanta luctatione coronamur. Si autem ratio consentiat & quod libido commoverit, faciendum esse decernat, ab omni vita beata tanquam de paradiso expellitur. homo jam enim peccatum imputatur, etiamsi non subsequatur factum, quoniam rea tenetur conscientia.

Nota secundò. Non semper voluntatem provocari à motibus concupiscentiæ, ad peccandum. Non enim semper, inquit S. Pater Augustinus lib. 3. cont. Jul. c. 19. Est desiderium contra quod pugnemus, sed si tunc non est, quando occurrit, quod concupiscatur, sive animo cogitanti, sive sensibus corporis, fieri potest, ut insit qualitas mala, sed nulla sit tentatione commota, sicut inest timiditas homini timido, & quando non timet.

Respondeo ad quæstionem. Omnis peccati radicem esse concupiscentiam & ignorantiam. Est manifesta S. Augustini doctrina. Probatum primò ex lib. 2. de peccato merit. & remiss. c. 17. Nolunt homines facere quod justum est, sive quia latet, an justum sit, sive quia non delectant. Tanto enim quicunque vehementius volumus,